

Literární putování

Libereckým krajem

březen
2021

Krajská
vědecká
knihovna
v Liberci

Z Frýdlantu do Hejnic za prvními frýdlantskými novinami, zakladatelem knihovny a hraběcím předčítačem

V březnu se vydáme za významnými německy píšícími autory Frýdlantska, z nichž někteří mají v tomto měsíci jubileum. Před 190 lety se ve Frýdlantu 12. dubna 1831 narodil **Julius Helbig** (zemřel zde 24. března 1912). Pracoval jako finanční úředník a knihtiskař, byl členem rady města a stal se čestným občanem. Sepsal a vydal řadu vlastivědných a dějepisných děl, například o dějinách kostela a kláštera v Hejnicích, města Frýdlantu ad., byl vydavatelem listu *Die Sonntagsglocke* (Nedělní zvon, byly to první frýdlantské noviny vydávané od roku 1865, o rok později přejmenované na *Friedländer Wochenblatt* – Frýdlantský týdeník) a sborníku *Friedlandia*, v němž uveřejňoval také své básně. Dům, v němž bydlel, nalezneme v Lužické ulici 770 a jeho hrob na místním hřbitově.

Druhým autorem je **Julius Kraus** narozený ve Frýdlantu 23. dubna 1870. Pocházel z hrncířské rodiny, byl městským radou a zakladatelem lidové knihovny a městského muzea. Napsal například divadelní hru *Aus Friedlands Vergangenheit. Sage und Geschichte, Wahrheit und Dichtung* (Z minulosti Frýdlantu. Pověst a dějiny, pravda a báseň, s hudbou Hermanna Grügera), básně *Gerälle von Wittchrande. Gedichte und Anderes in Friedländer Mundart*

(Valouny z břehů Smědé. Básně a jiné věci ve frýdlantském nářečí), ale též průvodce a dějepisné dílo o Frýdlantu. Zemřel 16. prosince 1917 a jeho hrob najdeme také na zdejšíh hřbitově, ve městě je též jeho pomník (připomíná i další významné občany Franze Mohaupta a Heinricha Ehrlicha).

Ve Frýdlantu se 7. srpna 1895 narodil i třetí významný autor, **Hermann Blumrich**. Ten po absolvování libereckého učitelského ústavu narukoval v roce 1916 na italskou frontu, byl raněn a do Frýdlantu se navrátil až po skončení 1. světové války. Teprve poté se dostal ke své učitelské profesi a vyučoval na měšťanských školách v Jäckelově Údolí (dnes Frýdlant-Údolí), v Raspenavě a v Jindřichovicích pod Smrkem. Sbíral místní pověsti, sepisoval staré zvyky a pověry, nářeční výrazy a lidová rčení, psal vlastivědné studie, básně a povídky, mnohé své knihy si sám ilustroval. Narukoval i za 2. světové války, v Itálii padl do amerického zajetí, odkud se přes Rakousko dostal do hesenského města Bürstadt. Zde po válce působil jako učitel na stavební škole a 7. prosince 1963 i zemřel. Napsal např. drama **Andreas Stelzig** (Ondřej Stelzig), humorné povídky **Der Friedländische Eulenspiegel. Ein heimatliches Schwankbuch** (Frýdlantský

Každý měsíc zveřejníme nový výlet za zajímavými literárními osudy a památkami našeho kraje.

Informace a podklady ke každé vycházce včetně mapy s trasou výletu naleznete vždy na našich webových stránkách a sociálních sítích. Vydejte se s námi odkrýt literární stopy v našem kraji!

   YouTube

www.kvkli.cz

Literární putování

Libereckým krajem

březen
2021

Krajská
vědecká
knihovna
v Liberci

Enšpígl. Domovská kniha žertů, 1939), sbírku pověstí a vlastivědné dílo z Frýdlantska a řadu dalších o názvech měst a obcí, minerálech ad. Bydlel v dnešní ulici Československé armády (dům stál na místě současného domu č. p. 520).

Po frýdlantském okruhu, během něhož můžeme navštívit i zámek či rozhlednu, pokračujeme do Raspenavy, v níž žil v Luční ulici 746 dnešní poslední autor, **Josef Bennesch**. Ten se narodil 3. března 1873 v Hejnicích v dnes již zaniklém domě č. p. 119 v dnešní Jizerské ulici. Učil se pekařem, ale když se dověděl, že na frýdlantském zámku shánějí pro starou hraběnku někoho, kdo by jí předčítal z knih, tajně se přihlásil, a byl dokonce i vybrán. Když se však doma přiznal, neprošlo mu to. Nakonec se stal úředníkem a začal psát, byl také činný v řadě

místních spolků. Psal téměř výhradně v hejnickém nářečí, napsal např. sbírky básní a vyprávění **Orlnblättr on Buchnloub. Mundartliche Gedichte aus dem oberen Wittigtale** (Listí javoru a bukové lupení. Nářeční básně z údolí horní Smědé), **Iserkläng´. Oallerhand Drlabtes on Drlojnes fr lostche Leut** (Jizerské ozvěny. Všelicos prožitého i vylhaného pro veselé lidi, 1906) a řadu vlastivědných děl, např. o dějinách Hejnic, a sepsal také slovník rodného nářečí, který se však zřejmě ztratil. Je též autorem textů k písním, s hudbou Alberta Ullricha byly publikovány v několika zpěvnících. Městem Hejnice byl Benneschovi propůjčen titul čestného občana. Zemřel 16. ledna 1940 v Hejnicích, v roce 2009 byl na hejnickém hřbitově obnoven jeho náhrobek.

Marek Sekyra

MŮJ FRÝDLANT Julius Kraus

*Když se dívám z Reslberku
dolů směrem k Frýdlantu,
na ty hory a na zámek,
tak si v duchu říkám tu:*

*Zvláštní pocit ve mně klíčí,
šťěstí, jak by bylo jen
moje město, že jen já jej
miluji jak krásný sen!*

*Nutí mne to s otevřenou
náručí říct: Pojď, jsi mé!
Pojď jen, žádné jiné srdce
tě tak vřele nepřijme!*

*Poznám každý kámen ve zdi,
každý koutek, jak bych sám
vytvořil tě od základů,
těž trs trávy každý znám!*

*Od nejstarších časů jsem se
na tvůj osud vyptával,
z knih a listin, jež jsem sehnal,
čet jsem, co čas neodvál.*

*Jak jsi rostlo v dobách přízně,
mělo v dobách válečných,
kdo ti škodil a kdo zase
vnesl do tvých ulic smích.*

*Ode mne to zase další
tak častokrát slýchali
jak modlitbu, již do smrti
říkat budu, Bůh dá-li:*

*Že máš ze všech, co jsem viděl
na světě měst nejvíc krás,
nic lepšího nespátíte,
na tom trvám zas a zas!*

*Zcela vzadu jak zahrada
zastíněný střechem lip
leží hřbitov a já v mysli
loudím na svém městě slib:*

*Že až budu s ostatními
odpočívat pod zemí,
tam kde otec a má matka
dávno věčný sen svůj sní,*

*že mne přízní, moje město,
zahrnovat budeš dál
a vzpomínat aspoň chvíli
na mne v dobrém, bych si přál.*

Výletní mapa

Start – nádraží Frýdlant → **2)** park u kostela – pomník J. Krause, ulice ČSA 520 – dům H. Blumricha → **3)** hřbitov – hrob J. Krause a J. Helbiga → **4)** rozhledna → **5)** Lužická 770 – dům J. Helbiga → **6)** Luční 746 – dům J. Bennesche → **7)** Jizerská 119 – dům J. Bennesche

